Vrublevskio Biblioteka

ŠALTINIS

Krynica

Biełaruskaja Narodnaja Hazeta

Vychodzić u aŭtorki i piatnicy.

№ 20 (729).
Cana 10 ct.
VILNIA, 12.III.1940 h.
Hod vydańnia XXII.

Padpiska na hod — 5 litaŭ, na paŭhoda — 3 lity. Zahranicu — ŭdvaja daražej.
Abviestki: za 1 mm u tekście 40 ct., za tekstam 30 ct.

Adresas red.-adm.: Vilnius, Zavalinė g-vė 1—2, tel. 28-32
Adres red. i admin.: Vilnia, Zavalnaja vul. 1—2.
Redakcyja i administracyja adčyniena 10—14 hadz.
Redaktar pryjmaje 9—10 hadz.

Да справы рэзалюцыяў зьезду Беларускага Культурна-Асьветнага Таварыства ў Ліцьве

На іншым месцы сяньняшняй „Крыніцы", і згодна з воляй самых аўтораў, памяшчаем у „Вольнай Трыбуне"рэзалюцыі прынятыя на агульным зьезьдзе Беларускага Культурна-Асьветнага Т-ва ў Ліцьве. Рэзалюцыі нікім непадпісаныя і аўтэнтычнасьць іх пакідаем на адказнасьць асобы, якая нам гэтыя рэзалюцыі да публікацыі дастарчыла.

Публікуем рэзалюцыі з некаторым спазьненьнем; недахват месца ў нашай невялічкай газэце стаўся гэтага прычынай.

Друкуючы лёяльна гэтыя рэзалюцыі, уважаем за канешнае сказаць тут аб іх некалькі ўвагаў.

Наўперад адзначым у гэтых рэзалюцыях рачовы і міралюбівы тон, які дае магчымасьць культурна вырашаць розныя ўнутрана - беларускія справы. Тым больш, калі прысланыя матар'ялы прызначаны ў Вольную Трыбуну, а знача не трактуюцца як нешта безапэляцыйнае, але дапускаючае агульна - грамадзкую крытыку.

Адносна самага зьместу гэтых-жа рэзалюцый мусім заўважыць, што паводле іх Культурна - Асьветнае Т-ва галоўнай сваей мэтай мае паддзержваньне і апрабаваньне царкоўнай палітыкі ўладыкі Елеўферага—палітыкі яго царкоўна-кананічнай, а так-жа і яго палітыкі нацыянальнай, цьвердзячы, што ён зьяўляецца староньнікам беларускай мовы ў царкве.

І гэткія цьверджаньні гэных рэзалюцыяў гэта галоўны іхні зьмест. Апрача іх не знаходзім там ніякіх позытыўных беларускіх імкненьняў ані ў школе, ані ў агульна-беларускім нацыянальным жыцьці. Выглядае, што аб гэтым усім рупіцца сам уладыка Елеўферы. Тымчасам, як аб гэтым усе добра ведаем, ён аб беларусах рупіцца гэтулькі-ж, колькі і арцыб. Ялбжыкоўскі.

З рэзалюцыяў Культурна-Асьветнага Т-ва і з артыкулаў Праваслаўнай Камісіі, пры Беларускім Цэнтры ў Ліцьве відаць, што ў беларусаў праваслаўных існуюць дзьве групы: елеўфераўцы і хвядосаўцы. Першыя яшчэ знаходзяцца пад сільным уплывам расейскім, які бадай цалком заціраe іхні беларускі вобпік, а другія з гэтага ўплыву ўжо вызваліліся, або рашуча вызваляюцца.

Нашы адносіны да гэтых беларускіх груп простыя і шчырыя: на сколькі між гэнымі групамі ідзецъ спрэчка кананічна-царкоўная, мы ў іхнія гэтыя справы ня ўмешваемся, але пакідаем за сабой права забіраць голас у справах нацыянальнай палітыкі тэй ці іншай групы, бо-ж справа абароны і разьвіцьця правоў беларускага народу ёсьць нашым беспасрэдным абавязкам так-жа і ў „царкоўным жыцьці.

М. К.

Ci Vy ŭžo apłacili „KRYNICU"?

Chto apłacić hadavuju padpisku da 1 krasavika, toj atrymaje cennuju premiju.

Biełarusy ŭ Francyi

U apošnim numary „Krynicy" było ŭžo karotkaje paviedamleńnie ab tym, što biełarusy ŭ Francyi nia ŭstupajuć u polskuju armiju, jakaja tam byccam arhanizujecca, ale ŭstupajuć u Zamiežny Legijon na čas tryvańnia vajny. Adnačasna paviedamłałasia, što z hetaha vyrašeńnia ŭžo skarystali paŭtary tysiačy čałaviek.

Siahońnia možam padać u hetaj spravie bolš informacyjaŭ.

U Francyi apošnim časam prad vajnoj sarhanizavałasia ŭžo davoli silnaja biełaruskaja kalonija, jakaja žyła svaim nacyjanalnym žyćciom. Mieła heta kalonija svaju arhanizacyju „Chaŭrus Biełaruskich Rabotnikaŭ u Francyi (Association Bielorussienne en France, 65, rue des Gravilliers, Paris 3) i svoj časapis „Recha."

Vybuch vajny ustrymaŭ roŭny bieh pracy, bolšasć biełaruskich rabotnikaŭ z Polšče, jakich Polšč užo była vyrakłasia i nie davała pašpartoŭ, ciapier raptam była paklikana ŭ polskija vajskovyja addziełу. Ale tut za biełarusaŭ jakraz i zastupiŭsia uspomnieny Chaŭrus. Na asobny memoryjał padadzieny ŭ Francuskaje Ministerstva Vajskovych Spraŭ, Chaŭrus atrymaŭ vyjaśnieńnie, što biełarusy ŭ Francyi **nia majuć nijakaha prymusu** jšci ŭ polskija vajskovyja addziełу, kali zapišucca ŭ **Čužaziemny Lehijon na čas tryvańnia vajny** (*Legion Etrangere pour la duree de la guerre).*

Lehijonu hetaha nia možna źmiešyvać z inšym Lehijonam čužaziemnym, jaki isnuje ŭžo daŭno i ŭ jaki kontraktova pryjmajucca čužyncy najmienš na 5 hadoŭ.

U Lehijonie ŭsie čaści vojska padzieleny zhodna z ichniaj nacyjanalnaściaj, a znača biełarusy buduć tam arhanizavany ŭ asobnuju vajskovuju adzinku. Što da stanovišča, słužby, pravoŭ i abaviazkaŭ, h. zn. pensii za vysłuhu hadoŭ, pensii invalidzkaj, dapamohi siemjam pražyvajučym u Francyi i h. d., dyk učaśniki Lehijonu, u tym liku i biełarusy, majuć roŭnaje zabieśpiačeńnie, jak i francuzy.

Jasna z hetaha, što biełarusy Francyi, jak asobnaja nacyjanalnaja adzinka, pa kolki pachodzili z Polšče, całkom z jeju sarvali i vyrazna heta pakazali prad usim śvietam.

M. Sadoŭski

Ci pamiracca Finlandyja z Savietami

Ad pałaviny min. tydnia pačynajučy sprava finska-savieckaha sporu uvajšła ŭ novuju stadyju. Nadychodziačyja stul viestki z adnaho boku śviedčać ab tym, što savieckaje vojska vialikimi siłami napiraje ŭ kirunku Viipuri, los jakoha i da siahońnia jšče niajasny, a z druhoha boku — adnačasna—viaducca pierahavory ab zamireńni.

U mamencie kali heta pišam, jšče niaviedamy aficyjalny kamunikat ab hetych pierahavorach: paviedamleńnie hetkaje mieła być vydadziena ŭ paniadziełak 11 h. m. Z taho-ž što viedama, možna dahadacca, što ŭ spravie zamireńnia viadziecca sapraŭdy pavažnaja rabota. Aprača ŭstupnych hutarak, jakija pačalisia ŭ Štokholmie pry pasiarednictvie Švedzkim, hutarki ŭ hetaj spravie viaducca i dalej. Nia ŭ inšaj spravie, treba dumać, aeraplanam vyjechaŭ anahdaj praz Berlin u Rym b. prezydent Finlandyi z niekalkimi pieradavymi finskimi palitykami, choć aficyjalna kažacca, što pajechali jany tudy „na adpačynak". Što nie ab „adpačynku" tam budzie mova, vidać jašče i z taho, što ŭ hetym-ža časie śpiešna vyjechaŭ u Rym i ministr zahraničnych spraŭ Niamieččyny v. Ribbentrop. Hety apošni maje być pryniaty na aŭdyjencyi ŭ papieža Piusa XII.

Adnym słovam finska-savieckaja vajna pa troch miesiacach stała ŭznoŭ na miažy pamiž miram i vajnoj. Kali vieryć pahałoskam ab savieckich varunkach miru, dyk daroha da jaho ciažkaja i dalokaja. Ale i nie bieznadziejnaja... Moža być tak, a moža i hetak.

Ci chutka skončycca vajna?

Ministr zahraničnych spraŭ Niamieččyny hašciŭ anahdaj juhaslavianskich žurnalistaŭ, katorym zrabiŭ šmat cikavych zajavaŭ. Najcikaviejšaj była taja, što Niamieččyna pryhatavana da vajny praz piać hadoŭ, ale jon, Ribbentrop, pierakanany, što vajna končycca jšče sioleta.

Нічога не паможа!

Дапіска рэдакцыі. Па зьмяшчэньні ў апошнім нумары „Крын:цы" з 8 г. м. афіцыяльнага разьясьненьня Праваслаўнай Камісіі Бел Цэнтру ў Ліцьве ў справе рэгістрацыі праваслаўных беларусаў у царкоўных старастаў, а так-жа па наб ры гэтага артыкулу, рэдакцыя наша атрымала йшчэ паведамленьне ў гэтай-жа справе ад Літоўскай Праваслаўнай Эпархіяльнай Рады. Нічога новага гэта паведамленьне ня ўносіць і таму яго тут не зьмяшчаем; зробім гэта ў сваім часе ў аддзеле „Матарыялы і дакумэнты."

Праваслаўным беларусам Літвы ўзноў прыйшлося спаткацца з чужым шовінізмам, і якраз на ніве царкоўнай. Новая царкоўная ўлада абапёрлася ў нас на крайнерэакцыйным элемэнце расейскага грамадзянства, блізкага па сваей ідэолёгіі да б. царскай бюрократыі і г. зв. „чорнасоценства". Гэныя людзі, як раней, так і цяпер, практычна ні за кім, апрача самых сябе, не прызнаюць права на свабоднае жыцьцё, на сваю культуру і на свой язык; да гэтай пары думаюць старымі катэгорыямі і імкнуцца да аджыўшых ужо палітычных мэтаў, Царкву-ж разглядаюць яны як тэрэн сваей „працы", а вернікаў — як матарыял дзеля асягненьня сваіх палітычных імкненьняў. Ніякіх моцных пераканаўньняў яны ня маюць, а за самую толькі мару ўлады і значэньня гатовы паступіцца сваей „ідэолёгіяй". Не прызнаючы de jure савецкай улады, яны аднак лічуць для сябе магчымым падпарадкавацца Маскоўскай Патрыярхіі, якая якраз савецкую ўладу прызнае законнай расейскай уладай. Каб апраўдаць гэную супярэчнасьць – пачынаюць яны засланяцца „кананічнасьцю": быццам паводле канонаў нашая Царква павінна быць падпарадкавана, як яны гавораць, — Маці-Царкве.

Як бачым, „ідэолёгія" тут простая: — русыфікаваць праз Царкву мясцовае насельніцтва, а тым самым будаваць тут у нас моцныя, па іх перакананьню, падставы для „будучай" Расеі. Нічога іх не абходзе, што гэткая „работа" разбурае Царкву, падгатаўляючы грунт для ейных праціўнікаў. Спосабаў да свае „мэты" ўжываюць розных: выступаюць з ачарненьнямі ў расейскай прэсе; прасьледуюць ня толькі беларускае духавенства, але нават і такое, якое проста не згаджаецца з іх поглядамі; напр. прат. І. Дзічкоўскага, ведамага прапаведніка і арганізатара царкоўнага жыцьця, гоняць толькі за тое, што той астаўся верным свайму Віленскаму Архіпастыру; праводзяць у Вільні фікцыйныя выбары ў прыходзкія рады і г. д. Але рэкордам усяго — зьяўляецца апошні загад г. зв. «Літоўскай Эпархіяльнай Рады» — віленскаму духавенству аб'явіць па цэрквах, каб тыя праваслаўныя беларусы, якія хочуць мець сваю асобную царкву — рэгістраваліся ў царкоўных старастаў.

Добра ведаючы, што праваслаўныя беларусы, збайкатаваўшы выбары ў прыходзкія рады, нігдзе ў гэтых «радах» рэгістравацца ня будуць, «вдохновіцелі» г. зв. Літоўскай Эпархіяльнай Рады спадзяюцца гэткім чынам, ідучы быццам на спатканьне праваслаўным беларусам, у сапраўднасьці „даказаць", што тут, у Вільні, ніякіх беларусаў няма і нічога ім даваць ня трэба. Гэткая пастаноўка справы практычна вядзе да расколу і смутаў у Царкве. Адказнасьць за гэта хай прыймуць афіцыяльныя кіраўнікі Царквой. Беларусы-ж, якія ў працягу стагодзьдзяў жыцьцём і крывёю плацілі за права быць праваслаўнымі, астануцца такімі сягоньня і ў будучыні.

Падсумоўваючы ўсё сказанае прыходзім да высднаву:

1. Становішча праваслаўных беларусаў да новай царкоўнай улады не зьмяняецца;
2. Рэгіструючыся ў Беларускім Цэнтры (Вільня, Завальная 1) беларусы не патрабуюць і ня будуць рэгістравацца ў прыходзкіх радах;
3. Беларусам патрэбна н паўторная рэгістрацыя, але свая Царква, з беларускімі пропаведзямі і з сваім беларускім духавенствам.

Вось наша беларускае становішча і ніякія выкручваньні ад спаўненьня гэтых вымаганьняў нічога не памогуць.

Стары барацьбіт.

Pieršaja sutyčka niemcaŭ z anhličanami

Za šešć miesiacaŭ vajny anahdaj pieršy raz dajšło na francuskaj terytoryi da suchaputnaj sutyčki niemcaŭ z anhličanami. Pajmienna: niamieckija šturmaviki, pad prykryćciem kulamiotnaha ahnia, 5 h. m. na švitańni zaatakavali anhlickuju čašć linii Maginot'a. Šturmaviki uvarvalisia ŭ akopy, zabili adnaho padaficera i 16 čałaviek uziali ŭ pałon.

Pa Akademii ŭ 1-šyja ŭhodki śmierci L. Abramoviča

10 h. m., jak ŭžo ŭspaminałasia, prypadali 1-šyja ŭhodki śmierci Ludvika Abramoviča, zakładčyka i doŭhaletniaha kiraŭnika palityčnaj hrupy „Krajoŭcaŭ", b. redaktara dvutydniovika „Przegląd Wileński". Z hetaj nahody adbyłasia ŭ zali Biblijateki im. Vrubleŭskich uračystaja Akademija, z učaściem pradstaŭnikoŭ ad usich nacyjanalnaściaŭ u Kraju.

Akademiju adčyniŭ adzin z najbližejšych supracoŭnikaŭ niabožčyka, adv. Bal. Šyškoŭski, jaki pa vyjaśnieńni metaŭ Akademii, zaprapanavaŭ na staršyniu sabrańnia b. rektara Universytetu im. Vitaŭta Vialikaha, praf. Michała Romera, taksama blizkaha supracoŭnika niabožčyka i jahonaha pryjaciela. Praf. M. Romer, pryvitaŭšy ŭsich prysutnych i pradstaviŭšy im asobu i dziejnaść Niabožčyka, daŭ pa čarzie słova prysutnym u zali pradstaŭnikom ad lićvinoŭ, palakoŭ, b i e ł a r u s a ŭ, rasiejcaŭ i žydoŭ; havaryli: redaktar Rafał Mackievič, Ludvik Chaminski, ks. Ad. S t a n k i e v i č, Moller i dr. J. Vygodzki. Z pramovaj biełaruskaha pradstaŭnika ks. Ad. Stankieviča paznajomim našych čytačoŭ u nastupnym numary.

Pa karotkim pieraryvie pa pieršaj čašci Akademii, adbyłasia čašć druhaja, pryśviačanaja čytańniu artykułaŭ Niabožčyka, u jakich najbolš jarka zarysavana jahonaja asoba.

Na hetym Akademija i končyłasia. Pakazała jana, što sapraŭdy dumka pieražyvaje čałavieka i dalej raźvivajecca.

k. k.

A. Kumša

BIOHRAFIČNYJA ZACiEMKI Z LITOŬSKAJ LITARATURY

(*Z nahody źjezdu 3 i 4 sakavika*)

3 sakavika a 5 h. u Vilni ŭ budynku Universytetu adbyŭsia litaraturny viečar, sarhanizavany Sajuzam Litoŭskich Piśmieńnikaŭ. Viečar vyklikaŭ vialikaje zacikaŭleńnie. Zala była pierapoŭniena prysutnymi. U prahramie brali ŭdzieł 8 piśmieńnikaŭ, čytajučy i recytujučy svaje najnaviejšyja tvory: Vincas Mykolaitis — Putinas, Petras Cvirka, Petras Vaičiūnas i inšyja. Zala žyva reahavała, uznaharadžajučy lektaraŭ-aŭtaraŭ burnymi vopleskami.

4 sakavika adbyŭsia ŭračysty akt uručeńnia laŭreatam litaraturnych premijaŭ. Uračystaść adčyniŭ vice-staršynia Sajuzu Lit. Piśmieńnikaŭ L. Gira, vyskazvajučy radaść, što hety ŭračysty dzień śviatkujecca ŭ kałyscy litoŭskaje kultury — Vilenskim Universytecie, z katoraha vyjšaŭ cely čarod litoŭskich pracaŭnikoŭ na kulturnaj nivie. Paśla ŭziaŭ słova rektar vil. universytetu praf. M. Biržiška, vitajučy piśmieńnikaŭ-laŭreataŭ. Praf. M. Biržiška ŭ svajej daŭžejšaj pramovie padčyrknuŭ, što piśmieńnik maładoha pakaleńnia pavinien iści i kontynuavać šlach starych nacyjanalnych kulturnikaŭ, jakija vyjšli z vil. universytetu. Vilenski Universytet nieraździelna źviazany z litoŭskaj kulturaj. Tut uzhadavałasia i daśpieła šmat piśmieńnikaŭ. Adhetul vyjšaŭ *Viliunas* — tvarec znamianitaj pieśni „Biruta". U Vil. Universytecie tak-ža vučyŭsia Stanevičius, autor „Ž e m a i č i ų š l o v ė" (Žmudzkaja słava). Tut doŭhija dumy latucieŭ ab litoŭskaj prošłaści ramantyk i pieršy historyk Litvy Simanas Daukantas. Dalej dastojny moŭca padčyrknuŭ, što tolki tady litoŭski piśmieńnik uniasie novyja vartaści-kaštoŭnaści ŭ skarb litoŭskaje i suśvietnaje litaratury, kali, nia zryvajučy z prošłaściaj, budzie jarka sačyć sučasnuju narodnuju stychiju. Pryvitaŭšy ŭčaśnikaŭ litaraturnaha śviata ad imia vil. universytetu, praf. M. Biržiška ŭručyŭ laureatam ad imia Ministerstva Aśviety premii. Ad imia ŭsich laureataŭ pramoviŭ laureat dziaržaŭnaj naharody za 1939 h. B. Brazdžionis. U karotkich słovach vyskazaŭ jon, što najbolš zadavoleny piśmieńnik jość tady, kali trapiŭ da serca čytačoŭ ščyrym słovam.

Paśla ŭračystaha aktu adbyłasia kancertnaja čašć, jakuju vykanali sami laureaty, čytajučy adryŭki svaich tvoraŭ. Na zakančeńnie salisty dziaržaŭnaje opery Al. Dičiutė i J. Mažeika vykanali niekalki narodnych pieśniaŭ u apracavańni litoŭskich kampazytaraŭ.

Pa hetych ahulnych zaciemkach ab samym akcie naharody najbolš vydatnych piśmieńnikaŭ i paetaŭ Litvy, varta choć u karotkich słovach zatrymacca na kožnym naharodžanym laŭreacie paasobku. I tak:

B. BRAZDŽIONIS radziŭsia ŭ 1907 h. U 1924 h. pačaŭ drukavać svaje tvory. Pieršyja tvory vydaŭ zbornikam „Baltosios dienos" (Biełyja dni) u 1926 h. U 1931 h. vydaŭ „Amžinas žydas" (Viečny žyd), jaki prynios aŭtaru słavu na litaraturnym hruncie. U 1934 h. vydaŭ „Krintančios žvaigždės" (Spadajučyja zory), 1936 — zbornik paezii „Ženklai ir stebuklai (Znaki i cudy), uznaharodžany premijaj „Sakoł". U 1939 h. vydaje fragmenty „Vilniaus praeitis" (Prošłaść Vilni) i liryčny tvor „Kunigaikščių miestas" (Miesta kniazioŭ), za katory i atrymaŭ dziaržaŭnuju litaraturnuju naharodu. Dla dziaciej i moładzi napisaŭ 8 zbornikaŭ paezii i hetulki-ž paemaŭ. Za adnu z ich „Kiškio kopūstai" (Zajcava kapusta) adznačany naharodaj Lit. Čyrv. Kryža.

Praf. V. KRĖVĖ-MICKEVIČIUS radziŭsia ŭ 1884 h. Vučyŭsia ŭ Vilenskaj Duch. Seminaryi, ale chutka vystupiŭ z jaje. Jak ekstern składaje egzamin śpiełaści. Vyšejšyja škoły kančaje ŭ Rasiei i Aŭstryi. Byŭ

ВОЛЬНАЯ ТРЫБУНА

Рэзалюцыя

Заслухаўшы даклад праф. В. К. Нядзельскага аб некаторых артыкулах, надрукаваных у беларускай народнай газэце „Крыніца", а таксама агульны абмен думкамі, Зьезд Культурна-Асьветнага Таварыства Беларусаў Літвы, які адбыўся ў Каўнасе 25-га лютага 1940 года,

знаходзіць

1) што артыкулы: а) «Думка праваслаўнага Беларуса — міраніна» пад псэўдонімам «Стары Барацьбіт» у № 8 12 сьнежня 1939 г.,

б) „Нашто сьпяшацца з выбарамі?"—пад псэўдонімам „Міранін" у №11, 22-25 сьнежня 1939 г.

в) «І Маскоўскі Сабор з 1917—1918 г. г. прызнаў правы Беларусам»—пад псэўдонімам „Стары Барацьбіт" у № 2 ад 9.І.1940 г.

г) „Ня можам прызнаць!" пад псэўдонімам «Стары Барацьбіт» у № 12 ад 13.ІІ.40 г. аб розных пытаньнях праваслаўнага царкоўнага жыцьця —не адпавядаюць усей важнасьці і асаблівай далікатнасьці гэтай тэмы, не выражаюць агульнага погляду ўсіх праваслаўных беларусаў, грамадзян Літоўскай Дзяржавы, і дзеля таго Зьезд лічыць занятую „Крыніцай" у гэтых стацьцях пазыцыю, у адносінах да Праваслаўя, памылковаю, як з царкоўнага, так і з нацыянальнага пункту гледжаньня;

2) Зьезд лічыць, што аўтарытэтнымі і кананічна-законнымі выразіцелямі поглядаў і намераў беларускага праваслаўнага насельніцтва ў Ліцьве могуць быць толькі правільна выбраныя царкоўныя органы: прыходзкія, благачыньнецкія і эпархіяльныя, або зьезды арганізаванага жыхарства, а не адзельныя неадказныя, нікім не ўпаважненыя асобы;

3) Зьезд шчыра дзякуе Высокапрэасьвяшчэньнейшаму Уладыцы Елеўфэрыю, Мітрапаліту Літоўскаму і Віленскаму, за яго архіпастырскую руплівасьць аб духоўных патрэбах беларускага праваслаўнага жыхарства Літвы і прыносіць яму сваю глыбокую удзячнасьць як спаведніку Праваславія і паборніку Саборнага строю Царквы, які цэлы час быў і ёсьць староньнікам у падсобным богаслужэньні і ў царкоўным жыцьці Літвы ужываньня беларускай і іншых моваў;

4) Зьезд знаходзіць, што, як гэта відаць з іншых артыкулаў, газ. „Крыніца" правільна, энэргічна і ганарова вядзець адраджэнскую беларускую справу,

5) Зьезд шчыра вітае дэлегатаў Таварыства „Цэнтр беларускага руху ў Ліцьве" Я. Шутовіча і сьвяшч. а. Александра Каўша, якія прыбылі з Вільні на Зьезд і дужа памаглі яму ў высьвятленьні розных пытаньняў;

6) Зьезд асабліва цёпла выражае сваё спачуваньне і глыбокае паважаньне пану магістру праў Я. Шутовічу з прычыны тых зьдзекаў і катаваньняў, якія яму прыйшлося працярпець у канцэнтрацыйным лагеры ў Картузскай Бярэзе за беларускую нацыянальную грамадзкую працу.

7) Зьезд шчыра дзякуе усім тым асобам, установам і арганізацыям, якія надаслалі яму свае прывітаньні.

BIEŁARUSKAJA CHRONIKA

Rekolekcyi ŭ biełarusaŭ-katalikoŭ. Jak u papiarednich hadoch tak i sioleta adbuducca vialikaposnyja rekolekcyi biełarusaŭ — katalikoŭ. Sioleta hetyja rekolekcyi adbuducca ŭ kaściele św. Mikałaja, u čaćvier, piatnicu i subotu, 14, 15 i 16 sakavika. Pačatak rekolekcyjaŭ zaŭsiody a hadz. 19-aj. Supolnaja Komunija u niadzielu 17 sakavika.

Niadzielniki Biełaruskaha Centru narmalna raźvivajucca. U prošłuju niadzielu na niadzielniku, aprača referatu, čytalisia jšče vieršy Bahuševiča, jubilej jakoha, jak užo čytačy viedajuć, vypadaje na sioletni hod. Nastupny niadzielnik adbudziecca u niadzielu 17-ha h m. ŭ tej-ža zali himnazii. Prahrama niadzielniku padamo ŭ nastupnym numary „Krynicy".

Razhlad važniejšych mamentaŭ iz historyi cerkvaŭ Biełarusi.—Heta tema referatu, katory dr. J. Stankievič pračytae 17-ha sakavika ŭ 3 hadz. ŭ Histaryčnaj Sekcyi Biełaruskaha Navukovaha T-va (Astrabramskaja 9, Biełaruski Muzej).

Z Savieckaj Biełarusi

Štučnaje voziera ŭ Miensku. Miensk šmat traciŭ z taho, što ŭ im niama ni voziera ni vialikaje rečki, bo histaryčnaja rečka Niamiha ciapier znachodzicca pad ziamloj u asobnaj cementavaj trubie, jakaja idzie pad vulicaj, a rečka Śvisłač, u jakuju ŭ samym centry staroha horadu, pad byłym zamkam, ulivajecca Niamiha, — taksama zusim nievialikaja rečka.

Kab upryhožyć Miensk i kab dać basejn dla čaŭnoŭ i sportu, sioleta budzie vykapana štučnaje voziera. Na hetuju pracu vyjduć specyjalnyja družyny dobraachvotnikaŭ z mienskich pracoŭnych i spartoŭcaŭ. Voziera budzie mieć 47 hektaraŭ płoščy, a hłybiniu—ad paŭtara da 3 ch metraŭ. Na voziery budzie pabudavana hidro-elektrostancyja ŭ 50 kilovataŭ. Ziemlanyja pracy pačnucca, jak tolki zyjdzie śnieh.

Pierad vybarami ŭ Zachodniaj Biełarusi. Pa ŭsiej Zachodniaj Biełarusi ciapier pieradvybarčyja schody i vystaŭlajucca kandydaty ŭ Viarchoŭny Saviet Biełaruskaj SSR i ŭsiaho SSSR. U Viarchoŭny Saviet BSSR vystaŭleny 58 kandydataŭ, z jakich biełarusaŭ — 30, palakoŭ—16, rasiejcaŭ—6 i žydoŭ—2. Pa socyjalnamu pachodžańniu hetyja kandydaty padzialajucca hetak: rabotnikaŭ—12, sialan--30, służačych —16. Pa partyjnaj svajej prynaležnaści kandydaty padzialajucca hetak: kamunistaŭ—17, kamsamolcaŭ—2, biezpartyjnych — 39.

Kanał Nioman-Dniepr. U Słonimskim vokruzie pačali ŭžo kapać kanał Nioman Dniepr. Pry rabocie pracuje 30.000 čalaviek. Raboty majuć być skončany užo ŭ 1941 hodzie.

Lekar-dentystka
D. Strimaitytė
absolventka studyjaŭ u Brusseli i Berlinie adčyniła kabinet
u Vilni, Vilenskaja vul. Nr. 25.
Pryjmaje ŭ hadz. 9—12 i 14—18.
Telef. 13-15.
Pryjmaje slabroŭ Kasy Chvorych.

Biuro Abviestak „E R A"
Vilnia, Vilenskaja vul. 2?, telef. 26-60.
Pryjmaje na najvyhadniejšych varunkach abviestki ŭ „Krynicu" i ŭsiakija inšyja hazety: litoŭskija, polskija, žydoŭskija. Reklamy ŭ kino-teatry. Poŭnyja reklamnyja kampanii.

vučycielam u horadzie Baku. Ad 1926 h. žyvie ŭ Litvie. Byŭ doŭhi čas prafesaram Universytetu Vitaŭta Vialikaha, a ciapier źjaŭlajecca prafesaram Vilenskaha Universytetu. Tvory svaje pačynaje drukavać užo ŭ 1905 h. Maje za saboju bolš 11 pavažnych litaraturnych pazycyjaŭ. V. Krėvė-Mickevičius — heta najbolšy litoŭski klasyk. Jaho tvorčaść šyraka viedama paza hranicami Litvy. U prošłym hodzie adznačany premijaj „Spaudos Fondas" (Vydavieckaja supałka) za „Skirgaila", a sioleta za „Raganius" (Vałačobnik).

JUOZAS PAUKŠTELIS radziŭsia 1899 h. U 1923 h. kančaje himnaziju ŭ Šaŭlach, a ŭ 1926 h. universytet Vitaŭta Vialikaha. Ad hetaha času žyvie ŭ Kiejdanach i pracuje jak vučyciel litoŭskaje movy ŭ himnazii. Svaje tvory i apaviadańni pačynaje drukavać u časapisach „Ateitis" (Budučynia), „Trimitas" (Truba), „Židinys" (Vohnišča-Połymia) i inšych. U 1928 h. debiutuje zbornikam novelaŭ „Vidurnakčių baladė" (Balady poŭnačy). U 1931 h. vypuščaje dramu „Užgrobtoj Žemėj" (U zavujavanaj ziamli), 1932 — raman „Našlės vaikas" (Dzicia ŭdavy), 1936 h. — raman „Pirmieji metai" (Pieršyja hady) i ŭ 1939 h. — raman „Kaimynai" (Susiedzi), za katory i atrymaŭ naharodu Lit. Kat. Centru.

ANTANAS VENCLOVA radziŭsia ŭ 1906 h. kala Marjampola ŭ vioscy Trimpini. Ad 1924-5 h. biare aktyŭny ŭdzieł u litaraturnym žyćci. U 1931 h. redahuje časapis „Trečias Frontas" (Treci front). Ciapier źjaŭlajecca redaktaram litaraturnaha almanachu „Prošvaistė" (Praśvieta). Asobna vydaŭ nastupnyja knižki: „Sutemų skersgatviuos" (U mročnych zavułakach), paezija, „Gatvės šventė" (Śviata vulicy)—liryka, „Beržai vetroje" (Biarozy ŭ bury)—apaviadańni, „Draugystė" (Družba)—raman, „Naktis" (Noč)—apaviadańni vydanyja ŭ 1939 h. i naharodžanyja premijaj Vydaviectva „Spindulis" (Pramień). Antanas Venclova pierałažyŭ na litoŭskuju movu čarod suśvietnaje słavy litaraturnych tvoraŭ Dickensa, Maupassanta, Puškina, Katajeva, Kellermanna, M. Horkaha i inšych.

PETRAS VAIČIŪNAS, aŭtar „Vilniaus gesmės" (Pieśni ab Vilni). Radziŭsia 1890 h. Pieršy jaho tvor sceničny byŭ adyhrany ŭ 1916 h. u Pietrahradzie. Maje za saboju 18 pjesaŭ, z katorych 14 było vystaŭlenych u Dziaržaŭnym Litoŭskim Teatry. Heta vielmi hłyboki i vybitny dramaturh. Jahonyja tvory pierałožanyja na inšyja movy i ihrajucca ŭ łatyskich, žydoŭskich, rasiejskich teatrach. Vydaŭ asobna 5 zbornikaŭ paezii i tom „Aukštaičių Pasaka" (Baśniaŭ Aukštoty). Daŭsia paznać tak-ža jak zdolny pierakładčyk na litoŭskuju movu: Šillera, Ibsena, Hauptmanna, Słavackaha i inšych. Pierałažyŭ miž inšymi „Historyju Polskaje Litaratury" Chrzanoŭskaha i Chleboŭskaha. Za dramu „Varpų Giesmė" (Pieśnia zvanoŭ) adznačany premijaj Katalickaj Akcyi.

STEPAS ZOBARSKAS radziŭsia ŭ kalonii kala Rokišak. Na arenu litaraturnuju vystupaje ŭ 1930 h. Vielmi pracavity i płodny litarat. Z pad jaho piara vyjšła šmat tvoraŭ, jak „Gerasis Aitvaras" (Dobry viedźmaka), „Mano tėviškėj" (U majej baćkaŭščynie), „Ganyklų vaikai" (Dzieci paśbišča), uznaharodžany premijaj maładych literataraŭ, „Anapus miško" (Z druhoha boku lesu), „Moters Stiprybė" (Hart žančyny) i ŭ 1939 „Pabėgėlis" (Uciekač) uznaharodžany premjaj Lit. Čyrv. Kryža. Pierakłaŭ na litoŭski jazyk K. Hamsuna „Po rudens dangumi" (Pad niebam vosieni) i M. de Unamuna „Ciotka Tuła". Niekatoryja jaho tvory pierakładzieny na roznyja jazyki. Užo daŭžejšy čas redahuje litaraturny časapis „Žiburėlis" (Ahaniok).

JONAS LAUŽIKAS i ANTANAS ŠERKŠNAS — litaratary - pedahohi—na hetym samym viečary byli adznačany litaraturnaj premijaj pedahohaŭ.

Biełaruskaja pieśnia u Litoŭskim radyjofonie

Padvojny žanocki sekstet pad kiraŭnictvam hram-ki O. Fiodaravaj, sarhanizavany pry Biel. Centry u Lićvie, daŭ dn. 7 h. m. u Vilenskim radyjofonie pryhožy i bahaty kancert. Biełaruskaja pieśnia płyła strojna, svabodna, naturalna, vyklikajučy ŭ słuchača ščyraje zachapleńnie i na doŭha niezaciortyja ŭražańni. Biełaruskaja pieśnia pradstaŭlena była takoj, jakoj jana jość u sapraŭdnaści. Pieśnia „A ŭ lesie, lesie," jakuju adśpiavała solo i biez akompanjamentu, hr-ka E. Kordzik, zachoplivaje svajej naturalnaściaj, praścinioj. Doŭha ŭ vušach słuchača źviniać jaje sumnyja tony.

Tak, biełaruskaja pieśnia zdabyvaje sabie u Vilenskim radyjofonie naležnaje sabie miesca, prynosiačy slavu samaj pieśni arhanizataram choru, rehientu, vykanaŭcam i, nie pamylusia, kali dadam,—Litoŭskamu Radyjofonu, bo kožny radyjofon tolki hardzicca moža z takoha repertuaru i z takoha vykanańnia. Sumnyja i nieščaślivyja časy panskaj Polšču, kali našu pieśniu dušyli i zahaniali ŭ padziamielle, minuli. Biełaruskaja pieśnia pieražyvała tady časy zvyčajnaj kradziežy, kali roznyja Gawronskija i Wronskija tłumačyli našu pieśniu i padavali ŭsiudy za polskuju, abo biełaruskjuu pieśniu špichali da roli niejkaj biazimiennaj, „rehijonalnaj".

A voś Polšču niama, a pieśnia biełaruskaja hrymić, krasujecca, raźvivajecca i raźvivacca budzie. J. M.

Savieckija varunki miru

Na inšym miescy skazana ŭžo, što aficyjalnaje paviedamleńnie ab mirnych pierahavorach pamiž Finlandyjaj i Savietami miełasia być abjaŭlena ŭ paniadziełak. Prad tym adnak švedzkaja hazeta „Socialdemokraten" paviedamiła, što mirnyja varunki Savietaŭ, padadzienyja Finlandyi za pasiarednictvam Švecyi užo tydzień tamu nazad, nastupnyja: Finlandyja adstupaje Savietam uvieś Karelski pierašyjek i ŭvieś abšar na paŭnoč ad voziera Ładaha, a tak-ža porty Petsamo i Hangö i vas travy na paŭdzień ad Karelskaha pierašyjku. — Ad siabie dadajom, što uvieś hety prastor Finlandyi, heta najbolš cennaja i bahataja sučastka kraju, nia kažučy ŭžo ab tym, jakoje značeńnie maje jon u sensie abaronnym na vypadak vajny.

Ci zhodzicca na heta Finlandyja? — Adkazać na heta trudna. Peŭnym tolki zdajecca być, što ŭ hetym vyrašeńni svajho losu Finlandyja pavinna ličyć pierad usim na svaje sobskija siły. Anhlija i Francyja zajavili, što „ kali Finlandyja choča kab sajuźniki dali jej pamač, dyk pavinna da ich pa heta źviarnucca z prośbaj." — Eventualnyja mirnyja pierahavory pamiž Finlandyjaj i Savietami pradbačacca ŭ Ryzie ci ŭ Tallinie.

Dr. med. B. Tołčynski
b. Asystent Kliniki U.S.B.
Chvaroby vušej, nasa i horła.
Zavalnaja 10, tel. 16-38.
Pryjmaje: 8-10 i 16-19 hadz.

Kamunikaty

Kiraŭnictva Biełaruskaj hrupy Lit. Čyrvonaha Kryža.

I

Kiraŭnictva Biełaruskaje Hrupy P. S. P. pry Litoŭskim Čyrvonym Kryžu padaje da viedama zarejestravanych u Biełaruskaj Hrupie, što ŭ vypadku śmierci kaho-niebudź z zarejestravanych, blizkija pamioršych pavinny biezadkładna zvaračvacca da kiraŭnika hrupy śviašč. A. Kaŭša dziela atrymańnia matarjalnaje dapamohi.

II

Biełaruskaja Hrupa P.S.P. pry Litoŭskim Čyrvonym Kryžy paviedamlaje, što zarejestravanyja ŭ miesiacy studni i ŭ pieršaj pałavinie lutaha i jašče nirazu nie atrymaŭšyja dapamohi, mohuć źjavicca na Zavalnuju 1—2 i atrymać charčy.

Kiraŭnictva Hrupy.

9.III.1 940.

Žyćcio ŭ Vilni i Kraju

Začyniena 96 arhanizacyj. Pry pierarejestracyi ŭsich Vilenskich arhanizacyj začynieny 96 roznych arhanizacyj. Tym arhanizacyjam, jaklja mieli niejkuju majemaść, pryznačany likvidatary.

Vypadki plamistaha tyfusu zarejestravany ŭ Vilni až 10 raz. Usie hetyja vypadki zdaralisia z stałymi žycharami Vilni, a nie z uciekačami, bo hetyja apošnija žyvuć u varunkach bolš hygijeničnych i znachodziacca pad stałym nahladam lekarskim.

Daznańni ab dachodzie asob zaniatych pracaj samadziejnaj ŭ listapadzie i śniežni letaś treba składać skarbovym uładam najpaźniej da 1 krasavika sioł.

Delehacyja Sajuzu Lokataraŭ (Haspodnikaŭ). U Kaŭnas vyjechała źnahdaj adumysnaja delehacyja ad inicyjatyŭnaj hrupy Sajuzu Lokataraŭ, kab pryśpiešyć spravu začvierdžańnia statutu Sajuzu.

Zabaronienaja prodaž votrubaŭ. Ad 8 h. m. nakazam Kamisara rehulacyi cenaŭ zabaroniena prodaž votrubaŭ u pryvatnym hurcie i detalu. Spravu hetu biare ŭ svaje ruki „Lietukis"—sajuz ziemlarobskich kooperatyvaŭ Tojesamaje pradbačycca z cukram i mukoj, kab nie dapuścić da škodnickaj spekulacyi.

AD 1-ha SAKAVIKA
adčynieny ŭ Vilni, pry vul. Hiedymina 23,
REPREZENTACYJNY HOTEL
„VIKTORIA"
Prastornyja ventylavanyja ŭmeblavanyja nanava-adremantavanyja pakoi. Vanny i ŭsie inšyja vyhady.
Pavažanych Turystaŭ pa pryjeździe ŭ stalicu prosimo astanaŭlacca tolki ŭ našym hotelu.
Ułaśnica: Ona Palionaité-Gabréniené.

Kazłoŭščyk

Kaziuk na kirmašy

(čytana ŭ Radyjofonie sioleta na „Kaziuka").

— Kaziuk, Kaziuk, ty imianińnik!
Ty jedzieš ŭ Vilniu na Kirmaš
Kupi mnie z piernika hadzińnik,
Ja-ž tvoj susied, tvoj kum — Tamaš. —

Kazeŭ mužčyna ŭžo starejšy,
Kali Kaziuk voz zaprahaŭ,
I tut na doščačcy prysieŭšy
Jaho jon tak praścierahaŭ:

Kali pajedzieš u darohu
Na Kaziukovy toj kirmaš,
Pryjmi maju pieraściarohu:
Padstavić mohuć tabie nohu,
Złupić sa skury, abduryć,
A to j huzami abdaryć.

Pasłuchaj, kumie darahi:
Ŭ kania čatyry jość nahi,
A časta moža spatyknucca
I navat hrymnuć na ziamlu,
Złamać nahu i ahłablu. —
A što kazać pra čałavieka?
Jamu čaściej jość niebiaśpieka
Na ziemlu hrymnuć, ci u roŭ,
Chacia-b byŭ silny i zdaroŭ.

Było za časaŭ heta panskich,
Za ich Slavojaŭ i Bacianskich,
Hadoŭ što dvaccać mimachodam
Ŭpraŭlali Vilniaj i narodam.

Tady sa mnoju byŭ prypadak.
Nia byŭ što praŭda mnie upadak,
Ci niejka strašnaje niaščaście:
Braŭ pieršy raz tady učaście
Na Kaziukovym kirmašy...
Až brydka dumać, dadušy!

Ale śmiachotaŭ nie bajusia
I što spatkała — pryznajusia:
— Kažu tut prosta — byŭ durak.
Sa mnoj było tady voś tak:

Ubraŭsia ja jak na niadzielu,
A žonka kinuła kudzielu.
Dyk-ža nabraŭšysia achvoty,
Ja ŭziaŭ dzie mieŭ jakija złoty,—
A ich było musić sa dźvieście,—
I z babaj sieŭ na voz urešcie.
Było siadžeńnie z siańnika.—
Tak vybraliś na Kaziuka
I tak pajechaŭ na kirmaš:
Žonka nu i ja — Tamaš
I biaz nijakaj pieradyški
Pryjechali my na Łukiški...
Oj, kumie, što za kałamiesa?
Dzie tam jość praŭda, dzie mana,
Dzie sprava čysta, a dzie biesa —
Nie raźbiare sam satana!
Katłuje, viercicca narod,
Siudy, tudy, naadvarot...
Svoj voz pastaviŭ u šarenhu,
Padnios ahłobli u haru.
I pośle žoncy havaru:
Siadzi ty, baba, na vazie,
Što siena chopić bałazie:

Nia budzie tut naš koń nudzicca,
A ja pajdu pavałačycca.
Pajšoŭ. I tam, i siam ŭhladaŭsia,
Dziviŭsia dzie, a dzie śmiajaŭsia,
A ŭrešcie ŭziaŭ ŭ ihry učaście...
I tut pačatak, brat, niaščaście.
Hladžu i čuju, jak kryčyć
Zdarovy niejki i vusaty.
Pačaŭ ja tut jaho sačyć
A jon ravie, jak čort łazaty:

Chto hraje, toj maje,
Chto nia hraje, toj nia maje,
Chto prabuje — nie biaduje,
Chto biaduje — chaj sprabuje.
A nia treba tut advahi,
Tolki trošački uvahi.
Voś hładzicie, dabradziei,
Tut nia złydni, nie zładziei,
Tut jość čystaja rabota —
Vyjhrać možyš mnoha złotaŭ.
Nia tre' siły, ni advahi,
Tolki trošački uvahi...
Voś tak, voś tak, moj bracie,
Moj kumie, švahru, svacie,
Kali ty biedny ŭ chacie,
Dyk nu-ža chutka da mianie —
Inakš dyk dola praklanie,
Što ščaścia ty nia braŭ u ruki
I buduć hryźć sumleńnie muki.
Dyk nu-ž idzi, dzie klićuć huki.
Voś tak, voś tak...
Chto hraje toj maje,
Chto nia hraje, toj nia maje... (*d. b.*)

Leidėjas ir Redaktorius: ADOLFAS KLIMAVIČIUS
Vydaviec i Redaktar: ADOLF KLIMOVIČ
Telefon u drukarniu i redakcyju 28-32.
Fr. Skarynos vardo Gudų Spaustuvė, Vilnius, Pylimo g-vė 1
Biel. Drukarnia im. Fr. Skaryny, Vilnia, vul. Zavalnaja 1.